

ما و عضویت ایران در فدراسیون بین‌المللی مترجمان

اسماعیل حدادیان مقدم

دانشجوی دکترای ترجمه و مطالعات بین‌فرهنگی

دانشگاه دوویرا ویرجیلی، اسپانیا

سال گذشته وقتی شماره ۴۹ فصلنامه بیپل (نشر بین‌المللی ترجمه) (۲۰۰۳) را میخواندم، با تعجب متوجه شدم که در صفحه ۲۷۷ آن در زیر عنوان عضو متقاضی عضویت، نام ایران به چشم می‌خورد و نشانی زیر نیز در آن درج شده است: ایران - انجمن مترجمان کتبی و شفاهی (ALTI)، صندوق پستی ۳۱۵-۱۷۶۶۵، تهران، شماره فاکس ۰۲۱/۳۱۲۳۱۷۸.

از دیدن این خبر جا خوردم. چطور در طول سه سالی که از انتشار این شماره فصلنامه و به تبع آن از عضویت ایران در این فدراسیون گذشته بود، هیچ خبری از آن نه در جایی منتشر شده بود و نه چیزی درباره آن شنیده بودیم. خوانندگان مترجم لابد به یاد دارند که در شماره ۳۶، در مطلبی با عنوان «روز بین‌المللی ترجمه و حدیث تکراری» به موضوع عدم عضویت ایران در این فدراسیون و دلایل آن اشاره کردم و همانجا در پایان مطلب ابراز امیدواری کردم که روزی شاهد عضویت کشورمان در این فدراسیون باشیم. خوب. ظاهراً سه سال از عضویت ما در این فدراسیون گذشته و باید که خوشحال باشیم. اما از قرار معلوم، حکایت چیز دیگری است و دلیل نوشتن این مطلب هم همین است.

سال گذشته موضوع را با سردبیر مترجم مطرح کردم و ایشان که از قضیه مطلع بودند گفتند که ظاهراً آقای که خود را نماینده عده‌ای از مترجمان فنی می‌داند با ارائه درخواست عضویت به فدراسیون بین‌المللی ترجمه توانسته موافقت این نهاد را با قبول درخواست خود جلب کند. برای اینکه بدانیم روش کار این فدراسیون در قبول اعضای جدید چگونه است،

بدنیست دوباره با اهداف این نهاد آشنا شویم و ببینیم آیا عضویت در آن کار سهلی است یا خیر.

فیفا (یا همان فدراسیون بین المللی مترجمان) در سال ۱۹۵۳ تاسیس شده است و در حال حاضر اعضای آن (سازمانها، انجمن‌ها و یا مجامع حرفه ای مترجمان) در پنجاه کشور جهان پراکنده‌اند. فیفا نماینده منافع مادی و معنوی بیش از ۶۰۰۰۰ مترجم در پنج قاره جهان است. هدف از تاسیس فیفا نزدیک کردن هر چه بیشتر انجمن‌های مترجمان به یکدیگر، کمک به تشکیل انجمن‌های مترجمان در کشورهای فاقد آن، ارائه اطلاعات مورد نیاز به انجمن‌های عضو، کمک به درک متقابل میان اعضا به منظور ارتقای منافع آنها، حفظ منافع مادی و معنوی مترجمان، کمک به ارتقای شان و جایگاه مترجم در اجتماع می‌باشد. فیفا دارای دو نشریه است: فصلنامه نظری بیبل (۴ شماره در سال) و خبرنامه Translation که به صورت رایگان برای اعضای آن ارسال می‌شود. کنگره‌های جهانی فیفا هر سال یکبار در یکی از کشورهای عضو تشکیل می‌شود و تصمیم‌گیری‌های مهم در آن صورت می‌گیرد. فیفا اساس کار خود را بر منشور دبروونیک و توصیه نامه یونسکو در مورد حمایت قانونی از مترجمان و حرفه ترجمه (مصوب ۱۹۷۶ در نایروبی) قرار داده است که متن کامل آنها را می‌توان در وب سایت این فدراسیون به نشانی www.fit_ift.org مطالعه کرد.

با نگاهی به دستورالعمل نحوه عضویت در فیفا درمی‌یابیم که سه نوع عضویت وجود دارد: ثابت، پیوسته و ناظر. نکته مهم در مورد عضویت در فیفا آن است که فیفا در خواست عضویت را تنها از موسسات، انجمن‌ها و یا جوامع مترجمان قبول می‌کند و نه به طور انفرادی از مترجمان. پس در مرحله نخست باید اجتماعی از مترجمان تشکیل شود و سپس در قالب آن درخواست عضویت مطرح شود. از آنجا که نام ایران در حال حاضر در میان اعضای متقاضی قرار دارد، مشخص است که این فدراسیون، انجمن ایرانی فوق را دارای شرایط لازم برای عضویت دانسته است. برخی از این شرایط اولیه عبارتند از ارایه فهرستی از اعضای موسسه به انجمن و یا جامعه متقاضی، فهرست کمیته‌ها، فهرست انتشارات و... تبدیل عضویت یک عضو از مرحله متقاضی به پیوسته بستگی به نظر این فدراسیون و رای کنگره دارد.

در اینجا لازم است چند نکته را مطرح کنم. با توجه به این که برخی از کشورها دارای چندین عضو در فیفا هستند (ژاپن دارای سه عضو است): جامعه مترجمان ژاپن در قسمت اعضای ثابت، انجمن مترجمان ژاپن و فدراسیون ترجمه ژاپن و فدراسیون ترجمه ژاپن در قسمت اعضای پیوسته) نشان می‌دهد که راه عضویت در فیفا برای سایر موسسات، انجمن‌ها و یا جوامع مترجمان باز است. این انجمن ایرانی، که متأسفانه ما هیچ اطلاعی از ماهیت و اعضای آن نداریم و مترجمان سرشناس فنی و ادبی هم از کل ماجرا بی‌اطلاع هستند، راه عضویت ایران در این فدراسیون را باز کرده است، اما این انجمن بیانگر تمام واقعیت در صحنه ترجمه بویژه ترجمه ادبی در ایران نیست. از طرف دیگر، واقعیت این است که جمع کردن مترجمان پرمشغله در انجمنی واحد در ایران لاقابل در شرایط کنونی کاری اگر نه غیرممکن کار دشواری است. دکتر خزاعی فر در شماره ۲۷ مترجم (۸۲) به این واقعیت اشاره می‌کند که جمع کردن عده‌ای از اهل قلم در انجمنی که نه سیاسی باشد و نه انگ سیاسی بتوان بر آن زد، کار ساده‌ای نیست. از طرفی به نظر می‌رسد که مترجمان ادبی ما، چه آنها که در کار ترجمه موسسید کرده‌اند و چه آنها که تازه در آغاز کارند، چنان اعتمادی به یکدیگر ندارند. واقعیت این است که اصولاً کار ترجمه ادبی در ایران، کاری است غیر حرفه‌ای و هیچ نوع ضابطه مشخصی ندارد. مترجمان ادبی ما به ندرت از حال و احوال همدیگر با خبرند و کمتر آثار یکدیگر را می‌خوانند. مترجمان تازه کار هم گمان می‌کنند با ترجمه فوری چند اثر، به تمام رموز و رموز ترجمه دست پیدا کرده‌اند و نیازی به تعامل با مترجمان با تجربه ندارند. از این بدتر آنکه مترجمان با تجربه در انزوای مطلق به سر می‌برند. خوب در این آشفتگی بازار، چه انتظاری از مترجمان ادبی ایران و چشم انداز عضویت آنها در فیفا می‌رود؟ اینجاست که انجمنی گمنام از مترجمان فنی خود را نماینده همه مترجمان ایرانی در فیفا میدانند. تا زمانی که مترجمان ادبی ایران بخواهند در خاموشی به سر ببرند و نخواهند همکاران خود در خارج از ایران حرکت کنند، جای شکایتی نیست و لذا باید از این آقا که پیشگام شده و حداقل نام ایران را در میان اعضای فیفا قرار داده تشکر کرد.

توضیح انجمن مترجمان کتبی و شفاهی ایران

- پس از نگارش این مطلب آقای کاشانیان، مدیر انجمن مترجمان کتبی و شفاهی ایران در ایمیلی که برای من فرستادند، مطالبی را درباره این انجمن نوشته اند که در زیر می‌آید:
- این انجمن در حال حاضر دارای ۱۷۵ عضو است و اهداف آن عبارتند از:
- ۱ حمایت از منافع مادی و معنوی تمامی مترجمان ایرانی، کمک در جهت ارتقا و تثبیت وضعیت ترجمه در کشور و ارتقای شأن اجتماعی مترجمان
  - ۲ حمایت و حفظ حقوق مادی و معنوی مترجمان با ارائه پیشنهادهایی به مسئولین ذربط برای وضع قوانین لازم
  - ۳ دعوت از تمام مترجمان کشور جهت عضویت در انجمن. قانونی مترجمان
  - ۴ ارتقای سطح آموزش و تحقیق در زمینه ترجمه
  - ۵ تبادل اطلاعات با سایر انجمنهای مترجمان در سرتاسر دنیا
  - ۶ برقراری تماس با جوامع و انجمنهای مترجمان در سرتاسر جهان
- از آنجا که این انجمن تا کنون به دلیل مشکلات مالی موفق نشده است محلی را برای تشکیل دفتر بیابد، لذا تبلیغی نیز درباره آن صورت نگرفته، اما امید می‌رود به زودی این انجمن صاحب دفتر مشخصی بشود.